

**TC LEFKOŞA BÜYÜKELÇİLİĞİ
YARDIM HEYETİ BAŞKANLIĞI**

**KUZHEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'nde
EKONOMİK GELİŞME
ve
ALTYAPI YATIRIMLARI
(2001 - 2004)**

LEFKOŞA - 2 KASIM 2004

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE (2001-2004) DÖNEMİNDEKİ EKONOMİK GELİŞMELER VE ALTYAPI YATIRIMLARI

GİRİŞ

2001 yılı, 2000 yılında yaşanan bankalar krizinin en ağırlıkta hissedildiği yıl olmuştur. Yaşanan ağır ekonomik bunalım ve durgunluk sonrasında, halkın başta bankalar olmak üzere ekonomik kurumlara güveni kalmamış, tüketim harcamaları kısıtlanmış, bankalardaki mevduatlar süratle azalmaya ve yurt dışına kaçmaya başlamıştır. Bankalardaki paralan batan 90.000 mudi ekonomik olmanın ötesinde ağır bir sosyal sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Yaşanan ekonomik krizin aşılması için bir dizi ekonomik tedbirin yürürlüğe konması zorunlu hale gelmiş, bu tedbirler Türkiye Cumhuriyeti'nden ilave kaynak akışını beraberinde getiren ekonomik içerikli protokollerle desteklenmiştir.

2001-2004 yılları içerisinde yürürlüğe konan ekonomik programlar aşağıda sunulmuştur.

- ◆ 12 Ocak 2001 tarihli "Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü" ile uygulamaya konulan 4 Ekim 2000 tarihli "K.K.T.C. Ekonomik İstikrar Programı"
- ◆ 24 Eylül 2001 tarihli "Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü" ile uygulamaya konulan "K.K.T.C. Ekonomik İstikrar ve Üretime Dayalı Büyümeye Geçiş Programı",
- ◆ 18 Nisan 2003 tarihli "Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü" ile uygulamaya konulan "Acil Ekonomik Önlemler",
- ◆ 18 Nisan 2003 tarihli "Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü" uyarınca 23 Haziran 2004 tarihinde "Acil Ekonomik Önlemler" programının revize edilmesi ile uygulamaya konulan "Yeni Dönemin Vizyonuna Uyumlaştırılmış Ekonomik ve Mali Düzenlemeler Programı".

T.C. Hükümetlerince; uygulamaya konulan ekonomik programların desteklenmesi amacıyla hibe yardımlara ilave olarak;

- ◆ 12 Ocak 2001 tarihli protokol ile 350 Milyon ABD Dolan,
- ◆ 24 Eylül 2001 tarihli protokol ile uygulamaya konulan yeni teşvik sistemi için 160 Milyon ABD Dolan,
- ◆ 18 Nisan 2003 tarihli protokol ile 450 Milyon ABD Dolan,

tutarında kredi kullanılması taahhüt edilmiştir.

Dönem içerisinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerince taahhüt edilen tüm yükümlülükler zamanında yerine getirilmiştir.

2001-2004 yılları gerek K.K.T.C. iç politikasında, gerek Kıbrıs sorununda hayli çalkantılı bir dönemi

yansıtılmıştır. Bu nedenle öngörülen tüm ekonomik tedbirlerin uygulanması mümkün olmamış, bütçe açıklan istenilen ölçüde azaltılamamıştır. Bu durumda, K.K.T.C.'nin başka imkanı da olmadığından, T.C. bütçesinden K.K.T.C.'ne yapılan hibe ve kredi yardımlarının dönem içerisinde her yıl giderek artırılması yoluyla denge sağlanabilmiştir.

T.C. yardım toplamı dolar kurunun düşük seyretmesinin de etkisi ile dönem sonunda yıllık 350 Milyon ABD Dolar seviyesine ulaşmış bulunmaktadır. (Ek:1)

Sonuç olarak, uygulanan ekonomik programlar K.K.T.C. finansman açıklarını istenilen ölçüde azaltmamış, sadece kontrol altında tutmayı başarabilmiştir.

Bununla birlikte kaynağı olmadan harcama yapılmaması ilkesi mali politikaların temelini teşkil eder duruma gelmiştir.

Ayrıca, cari bütçe açığının kontrol altında tutulabilmesi ile artırılan T.C. kaynaklarının giderek artan bir bölümünün yatırımlara ve üretim sektörünün desteklenmesine ve teşvik kredilerine tahsis edilebilmesine de imkan sağlanmıştır.

Neticede, alınan tedbirlere ilaveten dış etkenlerin de devreye girmesiyle ekonomik büyüme rekor oranlara ulaşmaya başlamıştır.

K.K.T.C. ekonomisindeki büyümenin bu hızla sürdürülebilmesi ve cari bütçe açıklarının kontrol altında tutulmaya devam edilmesi halinde bir kaç yıl içinde T.C. yardımlarının reel olarak daha da azaltılabileceği ümit edilmektedir. Nitekim son iki yıl yardımlar enflasyon oranının altında artırılmış ve reel olarak azalmıştır.

Genel Ekonomik Göstergeler

- ◆ GSMH, 2000 yılında % -0,6 ve 2001 yılında % -5,4 küçülmüşken, alınan tedbirlerin olumlu etkisi ile 2002 yılında % 6,9, 2003 yılında % 11,4 büyüme sağlanmıştır. % 11,4 oranı K.K.T.C. tarihinin en yüksek kalkınma hızıdır. Kıbrıs sorununun çözüm umudu ve izolasyonların kalkacağı beklentisi ile 2004 yılında da büyümenin % 10'un üzerinde gerçekleşmesi ve yeni bir rekor kırması beklenmektedir. (Ek:2)
- ◆ 1974 öncesinde 300 ile 500 ABD Dolar arasında tahmin edilen kişi başına milli gelir, 2000 yılında 4.978 ABD Dolarına ulaşmıştır. 2001 yılında yaşanan ekonomik çöküntünün etkisiyle 4.303 ABD Dolarına düşen kişi başına milli gelir, 2002 yılında 4.409 ABD Dolarına, 2003 yılında 5.949 ABD Dolarına yükselmiş olup, 2004 yılında 7.350 ABD Dolarının üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. (Ek: 3)
- ◆ İhracat miktarı, 2001 yılında 34 Milyon ABD Dolarına düşmüşken, 2002 yılında 45 Milyon ABD Dolarına, 2003 yılında 51 Milyon ABD Dolarına yükselmiştir. 2004 yılında ise 60 Milyon ABD Dolarına ulaşması beklenmektedir.
- ◆ İthalat miktarı 2001 yılında 272 Milyon ABD Dolarına inmişken, ekonomik büyümenin de etkisi ile 2002 yılında 309 Milyon ABD Dolarına, 2003 yılında 478 Milyon ABD Dolarına yükselmiş, 2004 yılında ise 744 Milyon ABD Dolarına yükseleceği tahmin edilmektedir. (Ek:4)

Bankacılık ve Mali Sektör:

- ◆ 2000 yılında beş bankaya el konulmasıyla başlayan mali sektör krizi tamamen aşılmış, bankalara olan güven sağlanmıştır.
- ◆ Mali sektörün yeniden yapılandırılması ve uluslararası standartlara ulaştırılması için gerekli tüm hukuki, teknik ve idari alt yapı oluşturulmuştur.
- ◆ Öncelikle Merkez Bankası bilgisayar altyapısı yeniden düzenlenmiş ve sektörün tüm bilgilerinin aylık olarak ve şeffaf bir biçimde kamuoyuna sunumu sağlanmıştır. Bu amaçla bankaların uyguladığı muhasebe kayıtları tek düzen hesap planına bağlanmış, bankalardan aylık bilgi toplanmaya başlanmıştır. Aynı standartta toplanan bu bilgilerin değerlendirilmesi ile "Gözetim Sistemi", "Raporlama Paketi", "Erken Uyan Sistemi" kurulmuş, böylece bankaların problemlerinin gecikmeden tespit edilmesi ve müdahale edilmesi imkanı elde edilmiştir.
- ◆ Bankaların denetimi ve bankalar hakkında yaptırım uygulama yetkisi, siyasi makamlar yerine, Merkez Bankası Yönetim Kuruluna devredilmiştir. Bu düzenleme sonucu 2001-2004 döneminde mali durumu bozulan bankalara anında müdahale edilmiş, diğer bankalar da Merkez Bankasının etkin denetimleri ile eksikliklerini düzeltmek zorunda kalmışlardır.
- ◆ Merkez Bankasının mali yapısı 2001-2004 döneminde önemli ölçüde iyileşmiştir. Bu dönemde banka hazineye hiç bir şekilde finansman sağlamamış, önceki yıllarda hazineye kullandığı kredileri de tahsil etmeye başlamıştır. Ayrıca Merkez Bankası bu dönemde kaynaklarını verimli bir şekilde kullanarak özkaynaklarını artırmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2000 yılı krizi öncesinde bankaların MB' ne yatırdıkları kaynakların ancak % 20'si kasasında mevcutken, 2004 yılı Temmuz ayı itibariyle bu miktar % 79'a çıkmıştır. (560 Trilyon Lira nakit varlığı bulunmaktadır). (Ek:5)
- ◆ Bankacılık krizi sonucu el konulan 11 banka ve Peyak Koop. Bankasına ait 89.185 mudiye ait 244.059.791 ABD Doları mevduat, 5 Kasım 2004 tarihi itibariyle tümüyle ödenmiştir. Bu ödemelerin 179 Milyon ABD Dolan doğrudan veya dolaylı olarak T.C. kaynaklarından finanse edilmiştir. (Ek: 6)
- ◆ 2000 yılında el konulan beş bankanın toplam 162.621.984 ABD Dolan tutan, 58.382 mudiye ait olan ve 2000 yılında 30.000.000 ABD Dolan ödenebilen mudi ödemeleri belirli bir takvime bağlanarak 5 Kasım 2004 tarihi itibariyle tümüyle ödenmiştir.
- ◆ 2001, 2002 ve 2003 yılında el konulan altı bankayla ilgili 16.169 mudiye ait 45.849.356 ABD Dolan tutan mudi ödemeleri, mudi sorunu yaratmadan peşin ödenmiştir. (İhtiyat Sandığı alacakları hariç)
- ◆ Peyak Bankasına ait 14.634 mudiye ait 35.588.451 ABD Dolan mevduat, sağlanan finansmanla 2001-2003 yıllarında belirli bir takvim dahilinde ödenmiştir.
- ◆ Bankacılık krizi sonucu yaklaşık 1 Milyar ABD Dolarından 823 Milyon ABD Dolarına düşen mevduat, sağlanan güven ve ekonomik gelişmeyle birlikte, 2004 yılı Temmuz ayı itibariyle 1.988.767.494 ABD Dolarına yükselmiştir. (Ek: 7)
- ◆ Kriz döneminde 50 Milyon ABD Dolan civarında olan bankaların özkaynakları toplamının 124 Milyon ABD Dolarına yükseltmeleri sağlanmıştır. Ancak tüm bankalarda uluslararası standartlara henüz ulaşamamıştır.
- ◆ Kriz döneminde özkaynaklarının brüt olarak % 140'ına ulaşan tahsisli gecikmiş alacaklar, 2004 yılı itibariyle % 63'üne inmiştir. Batık alacaklar için bankaların karşılık ayırmaları zorunluluğu ısrarla takip edilmiş, kriz döneminde 21 Milyon ABD Dolan olan karşılıklar, 2004 yılında 43 Milyon ABD Dolarına yükselmiştir. Böylece bir yandan yapılan tahsilatlar, bir yandan ayrılan karşılıklar, bir yandan da artırılan özkaynaklar ile

batık kredilerin bankacılık sektörü için risk olmaktan çıkması temin edilmiştir.

- ◆ Tüm bu iyileşmelere rağmen, toplanan mevduatların krediye dönüşme oranı beklenen seviyeye ulaşmamış olup, kriz öncesinde % 92 seviyelerindeyken son üç yıldır bu oran % 31-32 seviyesinde kalmıştır.
- ◆ Ayrıca kamu bankalarıyla ilgili köklü tedbirler alınamamış, bunların görev zarar üretmeye devam ettikleri görülmüştür. Örneğin Kooperatif Merkez Bankasının işletmelerinin 2003 yılı zarar 35 Trilyon Liradır. Tanım sektörüne aynı yıl sağlanan toplam hazine desteğinin 40 Trilyon Lira olduğu düşünülürse, bu işletmelerin zararlarının doğrudan çiftçiye ödenmesi halinde, halen yapılan ödemelerin bir kat artırılabileceği görülecektir.
- ◆ Kooperatif bankalarla ilgili yasal ve idari tedbirler alınmış, kooperatiflerin bankacılık yapmaları halinde K.K.T.C. Merkez Bankasının denetimine girmeleri sağlanmıştır. Bankacılık lisansı olmayan kooperatiflerin üyeleri dışından mevduat kabul etmemesi, özkaynaklı ile sınırlı kredi vermesi, işletmecilik yapmamları gibi bir çok konuda sıkı önlemler alınmıştır.
- ◆ Bankacılık ve mali sektörle ilgili sağlanan gelişmelerde, Merkez Bankası Başkanı Sayın Erdoğan Küçük ile Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Rıfat Günay'ın özverili çalışmaları en büyük katkıyı sağlamıştır.

Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik reformu ile ilgili herhangi bir gelişme sağlanamamıştır.

Kamu Maliyesi ve T.C. Yardımları

- ◆ K.K.T.C. devletin yeniden yapılandırılması ve kamunun ekonomi içindeki payının düşürülmesi istenilen düzeyde gerçekleştirilememiştir. Personel sayısında artış 2001-2003 yıllarında sınırlı tutulmuş, ancak seçim öncesi yapılan istihdamlar personel sayısında artışa neden olmuştur. 2004 yılında ise personel alımları sınırlı tutulabilmiştir.
- ◆ KİT ve diğer işletmecilerle ilgili olarak, KIBTEK ve Eti İşletmeleri dışında bir gelişme sağlanamamış, özelleştirme, özleştirme ve yeniden yapılanma sağlanamamıştır.
- ◆ 2001 yılında maaş ayarlamalarıyla birlikte cari bütçe açıkları önemli ölçüde düşürülmüş, T.C. bütçesinden gönderilen kaynakların önemli bir bölümü bu sayede mali sektöre ve mudi ödemelerine aktarılabilmektedir.
- ◆ 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yapılan ek zamlarla kamudan maaş alanlarının 2001 yılı kayıpların üç yıla yayılan bir sürede tamamen telafi edilmiştir.
- ◆ Yıllık ortalama memur maaşı 1994 yılında 430 ABD Doları seviyesindeyken, 2000 yılında 826 ABD Dolarına kadar yükselmiş, 2001 yılında 577 ABD Dolarına düşmüş, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yapılan ek artışlarla 2004 yılında yıllık ortalama 1100 ABD Dolarının üzerine çıkmıştır. En düşük memur maaşı 2004 yılı sonunda 700 ABD Doları civarındadır.(Ek: 8)
- ◆ Sosyal sigorta emeklilerine ödenen yıllık ortalama maaş ise 2000 yılında 295 ABD Dolarıyken, 2001 yılında 201 ABD Dolarına düşmüş, aynı şekilde 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yapılan tatmin edici artışlarla 2004 yılında 460 ABD Dolarına yükselmiştir. (Ek: 9)

- ◆ 2002 ve 2003 yıllarında T.C. yardımlarının hangi amaçlarla kullanıldığı ekli tablolarda yer almaktadır. (Ek: 10)

Tarım

- ◆ Tarımda doğrudan gelir desteği sistemine geçilmiş ve bu sistem çerçevesinde yapılan gelir destek ödemeleri üretim ve hasat dönemlerinde zamanında yapılmıştır.
- 4 Başta gübre ve motorin gibi girdiler için sağlanan desteklerle çiftçinin bu girdiler için borçlanması ve yüksek faiz ödemesi önlenmiş, çiftçilerin büyük ölçüde borçsuz üretim yapmalarını sağlanmıştır.
- ◆ Arpa üreticilerine ödenen doğrudan gelir desteği ile arpa, yem ve süt fiyatlarının dünya fiyatlarına yaklaştırılması sağlanmış, bu ürünlere ödenen devlet sübvansiyonu tedricen azaltılmıştır.
 - ◆ Nadas ve yem bitkilerine sağlanan desteklerle, kuru tarımda verimliliğin artırılması ve münavebe sistemine geçilmesi teşvik edilmiştir.
 - ◆ 2002 yılında T.C. bütçesinden sağlanan 19 Trilyon Liralık ek kaynakla, arpa ve buğday bedelleri 2002, 2003 ve 2004 yılında üreticilere peşin olarak ödenmiştir. Kaynağın her yıl yeniden aynı amaçla kullanılması için gerekli sistem kurulmuştur.
 - ◆ Toprak Ürünleri Kurumunca satın alınan arpaların depolanması amacıyla Kumyalı'da Türkiye Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü 'nce yaptırılan 10.000 ton kapasiteli tahıl silosu 2002 yılında tamamlanmıştır
 - ◆ Doğrudan gelir desteği sistemi için kurulan bilgisayar kayıt sistemi ile tüm üreticiler kayıt altına alınmış ve bu sayede gelir desteği ödemelerinde yanıltıcı beyanlarda bulunulması önlenmiştir.
 - ◆ K.K.T.C.'de toplam sulanabilir tarım arazisini oluşturan 93.857 dekar alanın 85.860 dekannda damlama sulama sistemi kurulmuştur. 2005 yılında projenin tamamlanması beklenmektedir.
 - ◆ 1998-1999 yılları 23.474 dekar
 - ◆ 2001-2004 yılları 62.386 dekar
 - ◆ Toplam 85.860 dekar % 91
 - ◆ Narenciye 52.907 dekar
 - ◆ Sebze 28.879 dekar
 - ◆ Diğer meyve 4.074 dekar
 - ◆ Toplam 85.860 dekar
- ◆ Sığırcılıkta soy kütüğü kayıtları oluşturulmuş, tüm sığırlara kulak numarası verilmiştir.
 - ◆ Köy yerleşim birimleri dışında kurulan "organize hayvan barınakları" bölgelerine alt yapı desteği götürülmeye başlanmıştır.
 - ◆ 14 yerleşim yerinde yol,
 - ◆ 18 yerleşim yerinde elektrik
 - ◆ 1 yerleşim yerinde de suolmak üzere toplam 26 ayrı hayvan barınağı bölgesine alt yapı desteği sunulmuştur. (Ek: 11)
 - ◆ Kendi yemini yapmak isteyen 34 üreticiye teşvik primi ödenmiştir. Ayrıca Adaçay, Bafra, Boltaşlı, Derince, Dipkarpaz, Gelincik, Pamuklu, Sıpaşi, Taşlıca ve Tuzluca köy muhtarlıklarına çiftçilerce ortak kullanılmak üzere 10 adet yem makinesi hibe edilmiştir.

- ◆ Balıkçılığı teşvik etmek amacıyla ayrı bir proje uygulamaya konulmuştur. Balıkçı teknesi satın alan 19 balıkçıya teşvik primi ödenmiştir. Ayrıca tekne donanımı ve ağ alımlarında da prim uygulaması başlatılmış, zaman zaman ücretsiz ağ dağıtılmıştır. (129 balıkçıya hibe ağ dağıtılmıştır.)
- ◆ Dardenel Şirketi'nce yılda 200 ton, ton balığı üretilen "orkinos çiftliği" kurulmuştur.
- ◆ Hayvan hastalıklarıyla mücadele kapsamında, veteriner laboratuvarı güçlendirilmiş, daire elemanları eğitim amacıyla Türkiye'ye gönderilmiştir.
- ◆ 200 büyükbaş/gün, 300 küçükbaş/gün kesim kapasiteli ve 240 m2 soğuk hava deposu bulunan modern et kombinası, 2004 yılında Haspolat'ta hizmete sunulmuştur.
- ◆ Süt üretimi her yıl ortalama % 10 oranında artmış, süt paraları ve süt primleri zamanında sorunsuz ödenmiş, tüm süt ürünlerinin sorunsuz ihracı sağlanmıştır. Süt veriminin artırılması için yurt dışından getirilen sertifikalı spermaların üreticilere ücretsiz verilmesine devam edilmiştir.
- ◆ Narenciye ürünlerinin tamamı iç tüketim ve dış ülkelere satılmak üzere üreticiden özel sektörün de katkısı ile satın alınmış ve ihracatta uygulanan prim sisteminin de desteği ile sorunsuz olarak ihracı gerçekleşmiştir. Narenciye bedelleri üreticiye sorunsuz ödenmiştir.
- ◆ Narenciye üreticilerine % 50 elektrik sübvansiyonu uygulaması başlatılmıştır.
- ◆ Tarımsal araştırmaları yürütmek üzere 9 ziraat mühendisinin Çukurova Üniversitesinde yüksek lisans eğitimi görmeleri sağlanmış, sebzeçilikle ilgili araştırmaların yürütülmesi için Güzelyurt'ta modern bir sera inşa edilmiş, hayvancılıkla ilgili araştırmaların yürütüldüğü Çömlekçi Çiftliğine modern bir keçi sağım ünitesi kurulmuştur. Türkmenköy ve Güzelyurt araştırma çiftliklerinde Çururova Üniversitesi ile birlikte araştırmalara devam edilmiştir.
- ◆ Ormancılık Master Planı çerçevesinde 2001-2004 döneminde 4.200.000 adet fidan dikilmiştir.
- ◆ Küçük çiftçilere kredi olarak dağıtılmak üzere 2003 yılında 5 Trilyon Lira kaynak sağlanmış ve 2004 yılı Ekim ayına kadar 4 Trilyon Lirası 390 üreticiye kullanılmıştır. Kalan 1 Trilyon Liranın da 2004 yılı sonuna kadar kullanılması beklenmektedir. (Kredi beş yıla kadar vadeli yıllık % 12 faizlidir - gübre-ilaç için 2 Milyar Lira, sera malzemesi, zirai alet alımı için 5 Milyar Lira, yeni hayvancılığa başlayacaklara 10 Milyar Lira, mevcut hayvancılara 5 Milyar Lira, balıkçı teknesi alacaklara 20 Milyar Lira)

Su Yatırımları

- ◆ Balonla ve tankerle su taşınması için gerekli boşaltım tesisleri ve Kumköy Pompa İstasyonu tamamlanarak hizmete girmiştir.
- ◆ 1998 yılında başlayan balonla su taşıma projesi, geliştirilen teknolojinin yeterli ve verimli taşımayı sağlayamaması üzerine 2002 yılında sona erdirilmiştir. 2003 yılı içerisinde İsraili bir firmanın bu yöndeki çalışmaları da başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Tankerle su taşıma amacıyla ihaleye çıkılmış, ihaleye tek bir firma yüksek fiyat teklifinde bulunduğundan ihale iptal edilmiştir.
- ◆ Kullanma suyu ihtiyacı, büyük ölçüde Güzelyurt akiferinden temin edilmiştir. Akiferde bir yandan damlama sulama sistemi sayesinde sağlanan tasarruf ve bir yandan yağışların ortalamaların üzerinde seyretmesi nedeniyle bir sorun yaşanmamıştır.

- ◆ Su kayıplarının azaltılması amacıyla başlatılan su şebekesi değişimi projesine hız verilmiştir. Şebeke değişimi yapılan yerleşim birimi sayılan şu şekildedir. (Ek: 12)

2001	2
2002	11
2003	16
<u>2004</u>	<u>12+13 (devam eden)= 25</u>
Toplam	53

- ◆ Şebekelerin belirli bir düzeye ulaşması ile birlikte içme suyu isale hatlarının değişimi ile ilgili projelere 2004 yılından itibaren hız verilmiştir. 2001-2003 yılları arasında 4 isale hattı değiştirilmiş, 2004 yılında ise 11 isale hattının değişimi başlatılmıştır.
- ◆ Taşkınların önlenmesi amacıyla önemli dereler temizlenmiş, ayrıca 17 adet ıslah sekisi inşa edilmiştir.
- ◆ Deneme amaçlı olarak Doğu Akdeniz Üniversitesinde 1000 m³/gün su üretilen denizden arıtma tesisi kurulmuştur. Tesiste aylık olarak izlenen su maliyeti 55-60 m³/cent olarak gerçekleşmektedir.
- 4 DSİ Genel Müdürlüğünce ihale edilen, ülkenin su potansiyelinin ve bu potansiyelin değerlendirilme öncelikleri ile olabilecek su ihtiyacının tespitini, bu ihtiyacın karşılanma yöntemlerini, bu kapsamda yapılar önerilmesini ve önerilen her unsurun teknik ve ekonomik yapılabilirliklerinin tespit ve incelenmesini, teknik ve ekonomik yönden uygun görülenlerinin yapımının önerilmesini; ayrıca, mevcut su mevzuatının ekonomik, sosyal, hukuksal ve kurumsal yönden irdelenerek su kaynaklarının muhafazası, geliştirilmesi ve rasyonel bir şekilde işletimi için strateji, politika ve yapısal değişim önerilerini ihtiva eden "Su Master Planı" çalışmaları 7 Şubat 2001 tarihinde başlamış ve 2004 yılı Şubat ayında tamamlanmıştır.

Yükseköğrenim

- ◆ Yükseköğretimde öğrenci sayısı sürekli artış göstermiştir. (Ek: 13)
 - ◆ 2001-2002 23.176
 - ◆ 2002-2003 24.282
 - ◆ 2003-2004 29.865
 - ◆ 2004-2005 33.974
- ◆ K.K.T.C. üniversitelerinin üçüncü ülkelerde ortak tanıtımı amacıyla 2001 yılından itibaren bir proje başlatılmıştır. Proje kapsamında çeşitli ülkelerdeki eğitim fuarlarına beş üniversitenin ortak katılımı halinde, fuar stand kirası ve mahalli gazetelerde reklam giderleri vs. konusunda katkıda bulunulmuştur. Yıllar itibariyle iştirak edilen fuarlar aşağıda gösterilmiştir.
 - ◆ 2001 - Amman
 - ◆ 2002 - Cidde-Amman-Dubai-İslamabat-Karaçi ◆
 - 2003 - Beyrut-Pakistan-Dubai-Hindistan-Suriye
 - ◆ 2004 - Yeni Delhi-Karaçi-Rawalpindi-Lahore-Dubai-Lübnan Almatı-Suriye-Ukrayna ◆ Üniversitelerin eğitim kalitelerinin yükseltilmesi amacıyla, yükseköğretim kurulunca tavsiye edilen beş uluslararası akredite kuruluşundan olumlu rapor alan bölümler için 15.000 Euroya kadar destekleme kararı alınmıştır.
- ◆ Kalkanlı Bölgesinde ODTÜ şubesi olarak bir kampus kurulması amacıyla 2001 yılı sonunda temin edilen ek kaynakla inşaatlara başlanmıştır. 2004 yılı Eylül ayı itibariyle toplam 46,6 Trilyon Lira kaynak aktarılmıştır. 2005 yılında kampüste öğrenim başlayacak olup, o tarihe kadar toplam 70 Trilyon Liralık yatırım yapılmış

270 öğrenci öğrenime başlamıştır.

Tamamlanan Yatırımlar:

- Misafirhane
- 500 kişilik Yurt Binası
- Hazırlık Okulu
- Kafeterya
- Rektörlük
- Kütüphane ve Bilgi İşlem Merkezi
- 1.Etap Altyapı

Devam Eden Yatırımlar:

- Lojmanlar
- 1 .Eğitim ve Laboratuvar Blokları
- Dörtlü Amfi Binası
- Alışveriş Merkezi

ihale Hazırlıktan Süren Yatırımlar:

- Arıtma Tesisi ve Su Deposu
- Sağlık Merkezi ve Spor Tesisleri
- 2.Etap Altyapı
- Peyzaj ve Çevre Düzenlemesi

◆ Doğu Akdeniz Üniversitesi yatırımlarına katkıda bulunulmaya devam edilmiştir.

- Öğrenci Aktivite Merkezi
- Deniz Suyu Arıtma Tesisi
- İletişim Fakültesi Binası
- Yabancı Diller Okulu Binası
- Yeni Hazırlık Okulu Binası
- Öğrenci Proje Tasarım Merkezi

◆ Lefke Avrupa Üniversitesi yatırımlarına yapılan katkılar artırılarak devam ettirilmiştir.

- Üniversite Giriş Kapısı ve Otopark Düzenlemesi
- Üniversite Çevresinin Tellenmesi
- Telefon Santrali ve Uydudan İnternet Bağlantısı
- Anfiler Grubu İnşaata
- Yapı Laboratuvarı
- Elektrik — Elektronik Laboratuvarı
- TV Montaj Stüdyosu
- Üniversite Yoluna Kaldırım Yapılması, Işıklandırması ve Asfaltlanması
- 512 Kişilik Yurt İnşaata (Devam Ediyor)
- Yeni Eğitim Bloğu Yapımı (Devam Ediyor)

◆ Uluslararası Kıbrıs Üniversitesine:

-100 Milyar Lira tutarında beş projeksiyon cihazı ve çok sayıda bilgisayar hibe edilmiştir.

-Yeni teşvik sistemi çerçevesinde Türkiye Kalkınma Bankası aracılığı ile 15 Trilyon Lira kredi tahsis edilmiştir. Bu kredi ile 2004 yılı sonuna kadar 1000 öğrencilik yurt ve birçok eğitim binası tamamlanarak hizmete girmiş olup, yatırımlar devam etmektedir.

◆ Girne Amerikan Üniversitesi:

-75.000 ABD Dolarlık fotokopi makinesi, bilgisayar ve diğer teknik cihazlar hibe edilmiştir.

-750 Milyar Lira hibe ile gerçekleştirilecek üniversite yolunun kaldırılması, ışıklandırılması ve asfaltlanması işi devam etmektedir.

-Üniversiteye yurt yapılması amacıyla T.C. kredi kaynaklı "reel sektörün desteklenmesi" kaleminden 1,7 Trilyon Lira uygun koşullarda kredi sağlanmıştır. Yurt inşaatı devam etmektedir.

◆ Yakın Doğu Üniversitesi:

-Eğitim bloğu (derslik), kütüphane ve kafeterya binalarının yapımı, tefrişi ve işletmesi için yeni teşvik sistemi çerçevesinde K.K.T.C. Kalkınma Bankasından T.C. kaynaklı 1.6 Trilyon Lira (1.644.417.000.000) yatırım kredisi, 109 Milyar Lira (109.882.000.000) işletme kredisi tahsis edilmiştir. İnşaatlar tamamlanmak üzeredir.

-Fuar alanından üniversiteye kadar mevcut yolun bölünmüş olarak yeniden düzenlenmesi, kaldırım yapılması ve ışıklandırılması amacıyla 2004 yılında başlatılan 2,5 Trilyon Liralık proje tamamlanmak üzeredir.

Turizm

- ◆ 2000 yılı sonunda 103 otelde 10.213 olan yatak sayısı, 2004 yılı Temmuz ayı itibariyle 116 otel ve 11.654 yatağa ulaşmıştır. 5000'e yakın yatak kapasiteli 4 ve 5 yıldızlı otel ve tatil köylerinin inşaatı ise devam etmektedir.
- ◆ Otelde doluluk oranı 2001 yılında % 31,5, 2002 yılında ise % 38,6 olarak gerçekleşmiştir. 2003 yılında ise tüm çabalara rağmen Irak savaşının etkisiyle % 37,5 seviyesinde kalmıştır. 2004 yılında ilk dokuz aylık sonuçlara göre doluluk oranlarında % 11 artış sağlanmış ve ilk defa % 42,9 oranına ulaşılmıştır. (Ek: 14)
- ◆ Toplam geceleme sayısı 1992 yılında 629.681, 2000 yılında 1.145.283, 2001 yılında ise 1.016.090 olarak gerçekleşmiştir. 2002 yılından itibaren sürekli artarak toplam geceleme sayısının 2004 yılında 1.500.000 civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.
- ◆ İlk dokuz aylık rakamlarına göre 2004 yılında özellikle yabancı uyruklu turistlerden kaynaklanan önemli bir artış görülmüştür. Örneğin, yabancı turistlerin geceleme sayısı 2004 yılının dokuz ayında bir önceki yılın dokuz aylık sonuçlarına göre % 31 oranında artmış ve 661.091 sayısına ulaşılmıştır. Dokuz aylık bu rakam önceki yılların yıllık rakamlarının da üzerinde olup, 2004 yılında 30 yılın rekoruna ulaşılması beklenmektedir. (Ek: 15)
- ◆ K.K.T.C.'ye daha fazla turist gelmesini temin için çeşitli teşvik çalışmaları yapılmış ve T.C. kredi kaynaklı reel sektörün desteklenmesi projesi çerçevesinde 2003 yılından itibaren turizm amaçlı uygulamalar yapılmıştır.
- ◆ Bu kapsamda ilk defa 2003 yılında Türkiye gazete ve televizyonlarında 500.000 ABD Dolarlık bir reklam kampanyası gerçekleştirilmiştir.
- ◆ İngiltere'de yapılmakta olan reklam kampanyalarına destek olunmuştur.

- ◆ Türkiye ve Almanya'dan asgari 3, 4 veya 7 gün konaklama kaydıyla gelen yolcular için 40 Euroya kadar ulaşan miktarlarda katkıda bulunulmuştur. Bu katkı ile KTHY ve özel uçak şirketlerinin otelde konaklama kaydıyla gelen turistlere çok uygun bilet fiyatı uygulamaları temin edilmiştir.
- ◆ Direkt uçuş yapacak şirketler için ilk üç ay % 50 indirimli yakıt ve yolcu başına 40 Euro destek kararı çıkarılmıştır.
- ◆ Otellerin Kalkınma Bankasına olan borçlarının ceza faizleri silinmiş, gecikme faizleri kredinin verildiği tarihten itibaren dolar bazında % 2'ye indirilmiş ve borçlar 10 yılı geçmemek üzere yeniden takvimlendirilmiştir.
- ◆ 2003 yılında Irak savaşından etkilenen otellere kış aylarında üç ay süreyle % 25 elektrik sübvansiyonu uygulanmıştır.
- ◆ Özel bankalara olan yüksek faizli borçları nedeniyle zor durumda bulunan altı otelin borçları K.K.T.C. Kalkınma Bankası ve T.C. kredi kaynaklarından sağlanan finansmanla üstlenilmiştir.
- ◆ Kalkınma Bankası ve teşvik sistemi dışında otellerin iyileştirilmesi ve yarım otellerin tamamlanması amacıyla "reel sektörün desteklenmesi" projesinden kaynaklar ayrılmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede yaklaşık 2,5 Milyon ABD Doları kredi kullanılmıştır.
- ◆ 2002 yılından itibaren turizm altyapılarının geliştirilmesi amacıyla ödenek ayrılmaya başlanmıştır.
 - ◆ St. Hilerion-Karşıyaka dağ yolunun asfaltlanması
 - ◆ Bafra turizm bölgesine yeni yol yapılması
 - ◆ Bafra turizm bölgesine telefon altyapısının götürülmesi
 - ◆ Salamis Yolunun asfaltlanması
 - ◆ River-Side Oteli yolunun asfaltlanması
 - ◆ Girne Kalesi ve mendireğin ışıklandırılması
 - ◆ Lapta oteller bölgesine kaldırım yapılması
 - ◆ Girne Antik Liman mendireğin kaldırım taşları ile yeniden düzenlenmesi
 - ◆ Yeniboğaziçi Silver Beach plaj yolunun asfaltlanması
 - ◆ Alagadi plaj yolunun stabilize hale getirilmesi
 - ◆ Çınarlı Köyü İncirli Mağazasına elektrik götürülmesi
 - ◆ Dipkarpaz Ayfılo ve halk plajı yolunun asfaltlanması
 - ◆ Akdeniz halk plajı yolunun stabilize hale getirilmesi
 - ◆ Girne Diana plaj yolunun stabilize hale getirilmesi
 - ◆ Vuni Sarayı yolunun asfaltlanması
 - ◆ Girmede yatırımı tamamlanan 5 otelin yolunun asfaltlanması (ihalede)
 - ◆ Edremit ve Karaman Köy yolunun asfaltlanması (ihalede)
- ◆ K.K.T.C. mağaralarının araştırılması ve turizme açılması için MTA teknik yardımlarıyla 40 mağazada inceleme yapılmış ve bunların mevcut durumları haritalarla tespit edilmiştir.
- ◆ Caretta caretta kaplumbağalarının izlenmesi ve korunması amacıyla Çevre Dairesince yürütülen projeye her yıl katkıda bulunulmuştur.

Karayolları:

- ◆ Ercan Yonca Kavşağı ile Gazimağusa bölünmüş yolu tamamlanmıştır.
- ◆ Girne yolunun son 12 km'lik bölümü de tamamlanmış ve yolun tamamı bölünmüş olarak hizmete alınmıştır.

- ◆ Güzelyurt yolunun bölünmüş olarak inşa edilebilmesi için gerekli proje çalışmaları tamamlanmıştır.
- ◆ Kuzey sahil yolunun Demirhan Kavşağı - dağ yolu - Acapulco Kavşağı -Tatlısu Kavşağı arasındaki 2.etabının inşaatı büyük ölçüde tamamlanmış olup, 2005 yılı Nisan ayında tümüyle hizmete alınması beklenmektedir.
- ◆ Girne çevre yolu proje çalışmaları tamamlanmış ve ihaleye çıkmıştır. İhalenin 2005 yılının ilk aylarında sonuçlanması beklenmektedir. 2005 yılında gerekli finansman temin edilmiştir.
- ◆ Kuzey sahil yolu I.etap ihalesi Türkiye'de açılan bir dava nedeniyle iptal edilmişti. Söz konusu yolun 2004 yılı sonuna kadar yeniden ihale edilmesi çalışmaları süratle devam etmektedir. Yolun kapsamına Kaplıca-Yedikonuk-Balalan-Esenköy etabı da dahil edilmiştir. 2005 yılı için gerekli finansman sağlanmıştır.
- ◆ Köy yollarıyla ilgili yatırımlar her yıl artırılarak devam ettirilmiş,

-2001 yılında 12 yerleşim birimine ait 23.190 metre yol,
 -2002 yılında 22 yerleşim birimine ait 58.335 metre yol,
 -2003 yılında 25 yerleşim birimine ait 97.590 metre yol, yapımı tamamlanmış,
 -2004 yılında 25 yerleşim birimine ait 96.530 metre yol yapımı ise sürdürülmektedir. (Ek: 16)

- ◆ Yol yapımları dışında, yol çizgileri, yol işaretleri ve trafik güvenliği için veya Karayolları Dairesinin muhtelif ihtiyaçları içinde önemli ölçüde harcamalar yapılmıştır. Ayrıca her yıl 1000-2000 ton bitüm alınmıştır.
- ◆ K.K.T.C. Karayolları Dairesine 2003 yılında yaklaşık 1 Trilyon Lira tutarında 3 özel donanımlı kamyon, 3 silindir ve taşıma remorku, çizgi makinesinden oluşan makine parkı hibe edilmiştir.

Hava Ulaşımı

- ◆ Ercan Havalimanındaki VCS sistemi ve VHF telsizlerin yenilenmesi amacıyla 2002 yılında 700 Milyar Liralık alım yapılmıştır.
- ◆ Ercan Havalimanı pist onarımı yapılmış, ayrıca 70 metre ilave apron ve taksirut ilave edilmiştir. Pist, apron ve taksirut üzerinde bulunan elektrik tesisatı ile aydınlatma ve projeksiyon sistemi tamamen yenilenmiştir.
- ◆ Ercan Havalimanındaki onarım süresince, hizmetlerin Geçitkale Havalimanından sorunsuz yapılabilmesi için, Geçitkale' de mevcut terminal binasına yaklaşık 1.000.000 ABD Dolan tutarında ek yatırım yapılarak kısa sürede ilave alanlar eklenmiştir.
- ◆ Ercan Havaalanı yaklaşık 12.000.000 ABD Dolan harcanarak çağdaş bir duruma getirilmiştir. Bu çerçevede terminal binası iki kat büyümüş, binanın tüm havalandırma, mekanik ve elektrik tesisatı ile bagaj bantları, kontrol cihazları, bilgi sistemleri değiştirilmiştir. Çevre tellemesi yenilenmiş, yeni bir VIP salonu inşa edilmiş ve kule binası onarılmıştır.
- ◆ Ercan Havalimanının uluslararası uçuşlara açılabilmesi için T.C. uzmanlarınca hazırlanan raporlara göre büyük ağırlığı teknik cihaz olan yaklaşık 12.000.000 ABD Dolarlık yeni bir proje için gerekli finansman temin edilmiş ve ihale aşamasına gelinmiştir.

- ◆ T.C. Devlet Hava Meydanları işletmelerince sürdürülen SMART projesi kapsamına Ercan Havalimanı da alınmış olup, bu kapsamda da 2005-2008 yılları arasında ayrıca 12.000.000 ABD Doları daha harcama yapılması beklenmektedir.

Elektrik Altyapıları ve KIBTEK

- ◆ 2000 yılında inşaatları başlayan 1.etap iletim hatları ve trafolar 2001 yılında tamamlanmıştır.
 - Lefkoşa Trafo Merkezi (20 mva)
 - Girne Trafo Merkezi (10 mva)
 - Yeniboğaziçi Trafo Merkezi 12,5 mva)
 - Teknecik-Lefkoşa İletim Hattı
- ◆ 2002 yılında başlayan 2.etap iletim hatları ve trafolar 2003 yılında tamamlanmıştır.
 - Çamlıbel Trafo Merkezi (20 mva)
 - Güneşköy Trafo Merkezi (20 mva)
 - Meriç Trafo Merkezi (20 mva)
 - Alsancak-Çamlıbel İletim Hattı
 - Geçitkale-Meriç İletim Hattı
- ◆ 2003 yılında başlaması gereken 3.etap projelerin ihalesi sonuçlandırılmamış, 2004 yılına sarkmıştır. Artan elektrik talebi nedeniyle 3.etap projelerin yatırım tutarı 3.750.000 ABD Dolarından, yaklaşık 15.000.000 ABD Dolarına yükseltilmiştir. İhale hazırlıkları devam etmektedir.
- ◆ Aksa Şirketi tarafından Kalecik'te 2 x 17,5 MW kapasiteli dizel santral yap-işlet modeli ile 2003 yılında üretime başlamıştır.
- ◆ Aksa Şirketi ile 2 x 17,5 MW kapasiteli dizel santral kurması ile ilgili ikinci bir sözleşme yapılmıştır. Şirketin 3. üncü santrali 2005 yılı Ocak ayında üretime başlayacaktır.
- ◆ T.C. kaynaklarından 2 x 17,5 MW kapasiteli iki adet dizel santralin Teknecikte kurulmasıyla ilgili finansman temin edilmiş olup, ihale hazırlıkları devam etmektedir.
- ◆ KIBTEK'in bankalara olan toplam 8.750.000 ABD Doları borcu 2001 ve 2002 yılında kapatılmıştır.
- ◆ Ayrıca 2001 yılında KTBK Komutanlığının elektrik giderleri için 4 Trilyon Lira ek ödenek temin edilmiş, 2002 yılından itibaren ise T.C. yardımları içerisinde ödenek ayrılmaya başlanmıştır. Bu şekilde 2001-2004 döneminde KTBK elektrik giderlerinin tamamı KIBTEK'e ödenmiştir.
- ◆ Böylece KIBTEK, 2001-2004 döneminde finansman sıkıntısı çekmemiştir.
- ◆ Uygulanan bu tedbirler ile KIBTEK elektrik ücretlerine 2002 yılı Mart ayından bu yana zam yapılmamaktadır.
- ◆ Teknecik Santralının T.C. hazine garantisi ile temin edilen kredi borcu tamamen ödenmiştir.

Eğitim

- ◆ İlkokul, Ortaokul ve liselerde mevcut fiziki altyapının geliştirilmesi amacıyla yeni okul ve ek derslikler

- ◆ 39 adet ek derslik, 2 atölye ve 2 laboratuvar tamamlanmış, 8 ek derslik inşaatı devam etmektedir.
- ◆ 149 okulda bakım ve onarım yapılmıştır.

-2001 yılında	15
-2002 yılında	48
-2003 yılında	39
-2004 yılında	33 (+14 devam eden)
- ◆ 2001 ve 2003 yıllarında toplu malzeme satın alınarak ve askeri birliklerle işbirliği yapılarak okulların tamamına yakınında boya ve badanası yapılmıştır.
- ◆ Dipkarpaz beldesinde bir Türk ortaokulu yapımı için proje çalışmaları başlatılmıştır.
- ◆ Lefkoşa Bayraktar Türk Maarif Koleji spor salonu tamamlanmış, çevre düzenlemesi ise devam etmektedir.
- ◆ Girne'de 24 derslikli Hasan Cafer İlkokulu yapılmıştır.
- ◆ Okulların teknik teçhizatının geliştirilmesi amacıyla çok sayıda fax, fotokopi makinası, bilgisayar ve diğer labaratuvar teçhizatı alınmıştır.
- ◆ Her yıl 23 Nisan törenlerinde çok sayıda yabancı ülke ekibi K.K.T.C.'de ağırlamıştır.
- ◆ Her fırsatta karşılıklı öğrenci ziyaretleri desteklenmiş, bu kapsamda öğrencilerin bilim, edebiyat, halk sanatı etkinlikleri, gençlik kamplarına katılmaları sağlanmış, Türkiye'de tarihi, milli ve kültürel değerleri olan yerleri tanımaya yönelik geziler düzenlenmiştir.

Kültür:

- ◆ Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında kültür ve sanat alanında işbirliğini geliştirmek ve K.K.T.C.'nin ikili ve çok taraflı kültürel ilişkilerini güçlendirmek amacıyla 2003 yılında gerçekleştirilen faaliyetler her yıl ortak bir program çerçevesinde yürütülmüştür.
- ◆ Türk Kültür Sanatları Ortak Yönetimi (TÜRKSÖY) toplantıları çerçevesinde, Türk dili konuşan ülkeler Kültür Bakanlıkları Daimi Konseyinin dönem toplantılarına K.K.T.C.'nin bakan düzeyinde katılımı sağlanmıştır.
- ◆ K.K.T.C. 'de 2001 yılında TÜRKSÖY şairler buluşması, 2002 ve 2003 yıllarında ise TÜRKSÖY opera günleri düzenlenmiştir.
- ◆ Kültür-Sanat konusunda faaliyet gösteren çeşitli dernek, vakıf ve merkezlerin K.K.T.C.'de gerçekleştirdiği ulusal ve uluslar arası faaliyetler (festival, şölen, sanat günleri vs) desteklenmiş, bu kapsamda başta Türkiye olmak üzere diğer ülkelere sanatçı ve sanatçı gruplarının K.K.T.C.'ye gelmeleri ve K.K.T.C.'li sanatçıların diğer ülkelere gitmeleri desteklenmiştir.
- ◆ Türkiye'den Bursa Devlet Senfoni Orkestrası, Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Bilkent Senfoni Orkestrası, İzmir Bayanlar Orkestrası, 9 Eylül Üniversitesi Senfoni Orkestrası, Gazi Üniversitesi Akademik Orkestra ve Ankara Oda Orkestrası K.K.T.C.'de konserler vermiştir.

- ◆ Türkiye'de her yıl TUYAP tarafından izmir ve istanbul'da düzenlenen kitap fuarlarına K.K.T.C.'den katılım sağlanmıştır.
- ◆ 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümü ve 20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı kutlamaları kapsamında her yıl Türkiye'den sanatçıların katıldığı halk konserleri düzenlenmiştir.
- ◆ İki ülkenin resim ve seramik sanatçılarının sergileri üçüncü ülkeleri de kapsayacak şekilde desteklenmiştir.
- ◆ Her yıl K.K.T.C.'de düzenlenen Devlet Fotoğraf Yarışmasına katkı sağlanmıştır.
- ◆ K.K.T.C. genelinde bulunan halk kütüphaneleri ve Atatürk Kültür Merkezini (AKM) ihtiyaç duyduğu malzeme ve bakım-onarım ihtiyaçları karşılanmış, AKM'nin bilgisayar destekli kütüphane hizmeti verebilmesi sağlanmış, AKM konferans salonunu teknik ve fiziki donanından ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmiştir.
- ◆ Dünyaca tanınan sanatçılarımız (Piyanist Fazıl Say, Piyanist Verda Erman, arp sanatçısı Şirin Pancaroğlu, flüt sanatçısı Şefika Kutluer) K.K.T.C.'de konserler vermiştir.
- ◆ TÜRKSOY ressamlar buluşmasına K.K.T.C.'ni temsilen 2002 yılında Serkan İlseven'in, 2003 yılında Cem Esendağ'ın katılımı sağlanmıştır.
- ◆ TÜRKSOY şairler buluşmasına 2002 yılında Şirin Zaimoğlu, 2003 yılında Şair Şevket Öznur katılmıştır.
- ◆ Ünü dünyaya yayılan Sultans Of The Dance Topluluğu'nun K.K.T.C.'de gösteri yapmasına katkı sağlanmıştır. 6 gün süren bu gösteriler, K.K.T.C.'nin her yerinden toplam 20 bin kişi tarafından izlenme olanağı bulmuş ve adada son yıllarda yapılan en büyük katılımlı sanat olayı gerçekleştirilmiştir.
- ◆ İstanbul Şehir Tiyatroları-Lüküs Hayat Opereti- K.K.T.C.'de Girne ve Gazimağusa'da 2 gösteri sunmuştur.
- ◆ K.K.T.C. Devlet Halk Dansları Topluluğu ile Devlet Senfoni Orkestrasının Türkiye ve diğer ülkelerde düzenlenen festival ve benzeri programlara katılımı sağlanmıştır.
- ◆ Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 80. ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 20. yıldönümü kutlamaları çerçevesinde, iki ülkenin tarihi ve kültürel ortaklıklarının vurgulayacak etkinliklere yer verilmiş; bu kapsamda Ankara Devlet Tiyatrolarının ilk gösterimini 29 Ekim 2003'de yaptığı Atatürk'ün "Söylev"i ile Orhan Asena'nın "Kurtuluş Savaşı Destanı"ndan sahneye uyarlanan "Kurtuluştan Kuruluş" adlı oyunu 20-21 Kasım 2003'de Lefkoşa'da sahnelenmiştir.
- ◆ Kutlamalar çerçevesinde Türkiye ve K.K.T.C. konulu fotoğraf ve resim sergisi ile halk konseri düzenlenmiştir.

Sağlık

- ◆ Sağlık alanında teknik ve mali işbirliği sağlık hizmetlerinin kalitesini yükseltmek üzere hizmet verilen mekanların oluşturulması ve geliştirilmesi, gerekli tıbbi makine-teçhizat ve donanımların sağlanması, sağlık personeli eğitimi, uzman değişimi gibi konularda yoğunlaşmıştır.

- ◆ Lefkoşa Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi:

- ◆ Yeni poliklinik binası tamamlanarak hizmete alınmıştır.
- ◆ Hizmetin etkin verimli olmasını sağlamak üzere bilgisayar destekli hasta takip, kayıt, randevu, ilaç takip vb hususları da ele alan bir işletme projesi oluşturulmuştur.
- ◆ Kanser erken tanı merkezi kurulmuştur.
- ◆ Kalp ve damar hastalıkları bölümü kurulması ve kalp ameliyatlarının K.K.T.C.'de yapılabilmesi için gerekli teknik alt yapı çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Ayrıca ameliyatların K.K.T.C.'de yapılabilmesi için T.C. Sağlık Bakanlığı ile işbirliği protokolü imzalanmıştır.
- ◆ Basınç odası kurulması ihale aşamasındadır.
- ◆ Muhtelif hastane ve merkezlere çok sayıda teçhizat alınmıştır.
 - 2001 yılı:
 - Mrl
 - Tomografi
 - Mamografi
 - 2 adet renkli dopler
 - 2002 yılı
 - Helikopter pisti ve park yeri yapılması
 - Kroner yoğun bakım odası yapılması ve donanımı
 - KBB servisine era ve beş ayrı cihaz alımı
 - Çocuk servisine ventilatör
 - Röntgen
 - Ultrasount
 - Otoklav
 - Frozen sevtion
 - Portabl röntgen cihazı
 - Morg buzluğu
 - Seyyar ventilatör
 - X-Rskopi görüntülü röntgen cihazı
 - Film yıkama makinası
 - 25 adet ekg, santrifuj gibi diğer teçhizat
 - 2003 yılı
 - Panaromiks c-ray cihazı
 - Film yıkama makinası
 - Cobalt alcyon 60 kaynağı
 - Ameliyathane lambası
 - Anestezi cihazı
 - Direk röntgen cihazı
 - Ultrasonografi
 - Artroskopi
 - Yaklaşık 50 adet diğer teçhizat

- ◆ Birinci basamak sağlık hizmetlerinin desteklenmesine devam edilmiş, bu kapsamda Yenierenköy Sağlık Merkezi restore edilen yeni bir binaya iç donanımı da yenilenerek taşınmıştır.
- ◆ Bulaşıcı hastalıklar ve zararlılarla mücadele kapsamında ilaç ve aşı temini çalışmaları T.C. Sağlık Bakanlığı hibeleri yanı sıra finansal katkı ile de desteklenmiştir.
- ◆ Tıp Fakültesi Projesi için ise fizibilite çalışmalarına başlanmıştır. Proje, K.K.T.C. ölçeğinde teknik ve ekonomik açıdan yapılabilir gözükmemekle birlikte proje dokümanlarının uygulama projeleri ve ihale dokümanları dahil tamamlanması için 2004 yılında gerekli finansman sağlanmıştır.
- ◆ T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu tarafından finanse edilerek ilk aşama inşaatı tamamlanan Bülent Ecevit Özürlüler Yurt ve Rehabilitasyon Merkezi'nin tefrişi için gereken mali katkı sağlanmış ve merkez 2004 yılı içinde hizmete açılmıştır.
- ◆ Gazimağusaya yeni bir hastane yaptırılması karar aşamasına getirilmiştir.

Sosyal Yardım Faaliyetleri

- ◆ Her yıl başında 400'e yakın fakir ailelere mensup öğrenciye kıyafet, kitap-kırtasiye ve ayakkabı yardımında bulunulmuştur.
- ◆ 2003 yılında 1.780, 2004 yılında 1.550 fakir aileye Ramazan ayında gıda paketi yardımında bulunulmuştur.
- ◆ Düşük gelirli 715 ailenin evlerine elektrik bağlanması için gerekli finansman KIBTEK'e aktarılmıştır.
- ◆ T.C. vatandaşlarından, Türkiye'ye geri dönüş parası bulunmayan ve zor durumda kalan her yıl yaklaşık 500 kişinin gemi ücretleri 2003 yılından itibaren karşılanmaya başlanmıştır.
- ◆ 2003 yılında yaklaşık 200 ailenin evlerini onarmaları için Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı ile işbirliği içinde demir, çimento, tuğla ve kereste yardımında bulunulmuştur.
- ◆ Her yıl düşük gelirli ailelere veya sağlık sorunları yaşayan kişilere doğrudan yardımlar yapılmıştır, (yılda ortalama 100 kişi)
- ◆ Her yıl yaklaşık 100 çocuk sünnet ettirilmiş ve bunlara sünnet kıyafeti ve çeşitli hediyeler alınmıştır.
- ◆ Kapatılan bankalarda çalışan 200 kişinin yansının (eşi çalışmayan veya geliri düşük işlerde çalışan) kamuda istihdamı sağlanmış, yansına ise bir yıl boyunca 300.000.000 lira istihdam desteği sağlanması imkanı getirilmiştir.

Belediye Yardımları

- ◆ K.K.T.C.'de mevcut 28 belediyeye; yol, kanalizasyon, kaldırım gibi alt yapı yatırımlarında kullanılmak üzere;
 - ◆ 2001 yılında 235 Milyar Lira,
 - ◆ 2002 yılında 544 Milyar Lira,

- ◆ 2003 yılında 2 Trilyon 350 Milyar Lira, mali yardım yapılmış,
- ◆ 2004 yılında 4 Trilyon 85 Milyar Lira, mali yardım yapılması planlanmıştır. (Ek: 18)

Köy Yatırımları

- ◆ 2003 yılında; 23 köy içi yolu asfaltlanmış, 6 köyün ova yolları stabilize hale getirilmiştir.
- ◆ 2004 yılında 7 köy içi yolun asfaltlanması tamamlanmış, 11 köyde ise asfaltlama çalışmaları sürdürülmektedir. (Ek: 19)
- ◆ Doğancı-Taşpınar yolu asfaltlanmıştır.
- ◆ Kaleburnu-Sipahi yolu stabilize hale getirilmiştir.
- ◆ Avtepe sahil yolunun stabilize hale getirilmiştir.
- ◆ Diğer bazı yatırımlar şunlardır.
 - ◆ Boltaşlı, Mallıdağ, Ağıllar, Mersinlik köyleri Atatürk büstü
 - ◆ Mallıdağ köyü çocuk parkı
 - ◆ Kaplıca köyü sağlık ocağı ve düğün salonu
 - ◆ Ağıllar köyü sağlık ocağı ve kulüp binası
 - ◆ Bafra köyü sağlık ocağı tamiri
 - ◆ Tirmen köyü imam lojmanı ve muhtarlık binası

BRT

- ◆ 2001 yılında, İskele verici merkezi tamir edilmiş, radyo stüdyolarına 1 adet jackfiled, TV stüdyolarına dial assy seach pve 500 ve muhtelif yedek parça alınmıştır.
- ◆ 2002 yılında muhtelif yedek parça alınmıştır.
- ◆ 2003 yılında muhtelif miktarlarda yedek parça ve cihazlar alınmıştır.
- ◆ Selvilitepe TRT1, TRT2 ve BRT2 için 5 kw'lık yeni verici cihazları alınmış ve yayınlar güçlendirilmiştir.
- ◆ Selvilitepe yolu asfaltlanmıştır.
- ◆ Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği çalınan BRT Türk Müziği Radyosunun kurulması ve güçlendirilmesi için başlatılan proje devam etmektedir.
- ◆ Uydu ile haberleşme için dijital uplink cihazı alınmıştır.
- ◆ 2004 yılında, bilgisayar tabanlı kurgu seti, 2 adet eng dijital kamera, 2 set ver okuyucu kayıt cihazı, 28 adet monitör, 1 adet logo jeneratör, tv stüdyoları için 2 adet sayısal kurgu seti, yaklaşık 50 adet bilgisayar ile diğer yedek parça, verici tüpü ve bantlar, alınmıştır.
- ◆ TV verici merkezlerine (Selvilitepe ve Sinandağı) gidiş-geliş için çift kabin pikap alınmıştır.

Spor

- ◆ Ertuğrul Apakan Spor Salonu tamamlanmıştır.
- ◆ Yenierenköy Spor Salonu tamamlanmıştır.
- ◆ Atatürk Stadı gece maçları için ışıklandırmıştır.
- ◆ Atatürk Stadına tartan atletizm pisti yapılması işi devam etmektedir.
- ◆ Güzelyurt Spor Salonu çevre düzenlemesi yapılmıştır.
- ◆ Girmede Tekwando Federasyonu için yeni bir salon yapılmıştır.

- ◆ Lefkoşa Sporcu Eğitim Merkezi tamamlanmıştır.

- ◆ İskele Cumhuriyet Stadı kapalı tribün inşaatı yapılmıştır.
- ◆ Pile Spor Kulübü ve düğün salonu binası yapılmıştır.
- ◆ Güreş Federasyonu binası onarılmış ve çim halı alınmıştır.
- ◆ Özürlüler Federasyonun ihtiyacı olan tekerlekli sandalyelerin alımı gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Turunçlu futbol sahasının çevre duvarı tamamlanmıştır.
- ◆ Atatürk Spor Sitesi tenis sahaları aydınlatma projesi çerçevesinde 1. no'lu tenis sahasının aydınlatması tamamlanmıştır.
- ◆ Paşaköy futbol sahası ve hakem odası inşaatı tamamlanmıştır.
- ◆ Girne Eşref Bitlis Tekwando Spor Salonu tamirat işleri ve çatı onarımı, çevre düzenlemesi inşaatı tamamlanmıştır.
- ◆ Akdoğan Özgürlük Stadı tribün inşaatı tamamlanmıştır.
- ◆ Maraş halı sahası tip soyunma ve hakem odası inşaatı tamamlanmıştır.
- ◆ Alaniçi futbol sahasının soyunma odası inşaat malzemesi temini yapılmıştır.
- ◆ Gönyeli halı sahasının yapımına başlanmıştır.
- ◆ Voleybol Federasyonu lokal binası tamiratı gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Yeşilova futbol sahası tribün inşaatına başlanmış ve halen devam etmektedir.
- ◆ Doğancı futbol sahası elektrik akımı temini yapılmıştır.
- ◆ Yeniboğaziçi futbol sahası soyunma odası inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Mehmetçik futbol sahası soyunma odası inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Tatlısu futbol sahası istinat duvarı inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Lefkoşa Atatürk Stadyumu içerisinde bulunan Atatürk büstü inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Tenis Federasyonuna parke döşemesi için katkı yapılmıştır.
- ◆ Güreş Federasyonuna 4'lü çalışma istasyonu alımı gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Değirmenlik Futbol Kulübü soyunma odası inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Lapta Spor Kulübü soyunma odası inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Serdarlı futbol sahasına tip su deposu alımı yapılmıştır.
- ◆ Tepebaşı Spor Kulübü sahasının tellenmesi inşaatı tamamlanmıştır.
- ◆ Dilekkaya, Eryiğit Spor Kulübü soyunma odası inşaatına katkı sağlanmıştır.
- ◆ Yusuf Kaptan futbol sahası telleme işleri yaptırılmıştır.
- ◆ Gaziveren futbol sahası su nakil hattı için katkı sağlanmıştır.
- ◆ Lapta Gençlik Kampına mutfak ilave edilmiştir..
- ◆ Esentepe Spor Kulübü'ne tribün yapılmıştır.
- ◆ Atatürk Kompleksi içinde bulunan antreman sahalarına soyunma ve hakem odaları inşa edilmiştir.
- ◆ Atatürk Spor Sahası antreman sahaları tellemesi yapılmıştır.
- ◆ Avrasya Spor Salonu'na levha yapımı için katkı sağlanmıştır.
- ◆ Lapta Gençlik Kampına elektrik temini projesi için elektrik kurumuna katkı sağlanmıştır.
- ◆ Muhtelif uluslararası veya Türkiye'de gerçekleştirilen müsabakalara çok sayıda sporcunun katılabilmesi için finansman sağlanmıştır.

Din Hizmetleri

- ◆ Din hizmetleri ile ilgili yatırımlar 2004 yılı ortalarına kadar köylerin rehabilitasyonu projesi içerisinde yerine getirilmiş, bu tarihten itibaren ise ayrı bir proje açılmıştır.
- ◆ Ziyamet, Kumyalı, Derince, Gelincik, Sipahi, Dörtüol, Bafra köyleri camileri hizmete açılmıştır.
- ◆ Kıbnas adasının en büyük camisi olan Osman Fazıl Polat Paşa Camisi tamamlanmıştır.
- ◆ Lefke Pirpaşa Camisi ve Lefkoşa Yenicami restorasyonu tamamlanarak ibadete açılmıştır.
- ◆ Pile Camiinin restorasyonu tamamlanmıştır.
- ◆ Selimiye Caminin onarımı ve halı ile döşenmesi tamamlanmıştır.

- ◆ Maraş bölgesinde Anadolu ve Veyseller camilerine minare yapılmıştır.

- ◆ Yeni İskele, Sazlıköy, Balalan, Sütluce, Dağyolu, Değirmenlik, Çamlıca, Pınarbaşı, Aydıncıköy, Ağıllar, Turunçlu köy camileri onarılmıştır.
- ◆ Mallıdağ Camine şadırvan yapılmıştır.
- ◆ Ağıllar, Akova, Sipahi imam lojmanları tamir edilmiştir.
- ◆ Nurettin Ersin Paşa Camiine sundurma, Gayretköy Camisine WC ve şadırvan yapılmıştır.
- ◆ Yeni cami yapılmasıyla ilgili proje çalışmaları devam etmekte olup, önümüzdeki yıllarda camisi olmayan veya kiliseden dönme camilerde ibadet yapılan 45 yerleşim birimine cami yapılması hedeflenmektedir. Bu amaçla 2004 yılı Ekim ayında 3 Trilyon Lira ek finansman temin edilmiştir.

Diğer Yatırımlar:

- ◆ Sayıştay için yaptırılan yeni bina tamamlanarak hizmete açılmıştır.
- ◆ Polis Müdürlüğü otomasyon ve haberleşme sistemlerine önemli miktarlarda katkı ile muhtelif araç ve gereç yardımı yapılmıştır.
- ◆ İtfaiye Teşkilatına muhtelif araç ve gereç yardımı yapılmıştır.
- ◆ Nüfus Dairesinin ve Çalışma Dairesinin otomasyonu ve kamu hizmetinin daha hızlı verilebilmesi için projeler gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Cezaevine 1 yeni ek koğuş yapılması ile cezaevinin çatısının onarılması, yeni havalandırma ve ısıtma tesisatı yapılmasını da kapsayan esaslı bir onarım işi tamamlanmak üzeredir. Ayrıca 1 yeni ek koğuş ve ziyaretçi yeri yapımı işi ise ihale esasına gelmiştir.
- ◆ MTA Sismik-1 Gemisinin K.K.T.C. karasuları içerisinde yürüttüğü çalışmalara katkı sağlanmıştır.
- ◆ Tirmen-Yamaçköy-Mallıdağ ve Tatlısu telefon hattı fiber-optik kablo ile yer altına indirilmiştir.
- ◆ Devlet Laboratuvarının AB standartlarında hizmet vermesi için gerekli teçhizat ile donatılması ve personelinin eğitimi sağlanmıştır.
- ◆ DAÜ ile işbirliği halinde K.K.T.C. ulusal kıyı ve limanlar master planının hazırlanması amacıyla bir proje çalışması başlatılmış olup, proje devam etmektedir.
- ◆ Girne ve Gazimağusa limanlarının ISPS güvenlik kodu seviyesine getirilmesi amacıyla 2004 yılında başlatılan ve yaklaşık 2.000.000 ABD Dolarına ulaşacak bir proje başlatılmış olup, proje devam etmektedir.
- ◆ 2003 yılında Kumyalı, Yeni Erenköy, Boğaz, Kaplıca, Yedidalga ve Erenköy (eski) balıkçı barınaklarında T.C. Ulaştırma Bakanlığına ait tarama gemisine toplam 89.000 metreküp dip taraması yapılmıştır.
- ◆ 2002 yılında Kumyalı ve Yenierenköy balıkçı barınaklarında kısmi iyileştirmeler yapılmıştır.
- ◆ Gazimağusa Kutup Osman Kütüphanesi restorasyonu tamamlanarak Eylül 2003 de hizmete açılmıştır.
- ◆ Lefkoşa Sarayköy Merkez Posta Binası restorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır.
- ◆ Lefkoşa Nuri Efendi Sokakta bulunan Osmanlı evi restorasyonu tamamlanmış ve K.K.T.C. Kalkınma Derneğinin kullanımına tahsis edilmiştir.
- ◆ Adliye binalarının restorasyonu tamamlanmıştır.
- ◆ Selimiye Cami yaya bölgesinin düzenlenmesi ve ışıklandırılması yapılmıştır.

- ◆ Selimiye meydanına bakan Küçük Mehmet Binalarının restorasyonu tamamlanmıştır.
- ◆ Türkiye Cumhuriyeti Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü elemanlarınca yürütülen kadastral harita çalışmaları devam etmekte olup, 2003 yılında pilot olarak seçilen 5 köyün (Minareliköy, Gökhan, Beyköy, Demirhan, Cihangir) çalışmaları tamamlanmış 4 köyde ise (Yeniceköy, Balıkesir, Düzova ve Çukurova) başlatılan çalışmalar devam etmektedir.

Teknoloji:

- ◆ Gazimağusa'de "Teknopark" olarak kullanılmak üzere 2004 yılında ihalesi yapılan binanın inşaatı devam etmektedir. Binanın DAÜ koordinatörlüğünde diğer üniversitelerinde katılımı ile oluşturulacak bir yönetim kurulunca idare edilmesi düşünülmektedir. İnşaatın 2005 yılı Nisan ayında tamamlanması beklenmektedir.
- ◆ Teknopark alanlarındaki Ar-Ge çalışmalarını teşvik etmek amacıyla "K.K.T.C. teknoloji bölgeleri kanun tasarısı" hazırlanmış olup, Bakanlar Kurulu gündeminde beklenmektedir.

Reel Sektörün Desteklenmesi ve Yeni Teşvik Sistemi

- ◆ Ek istihdam yapan özel kuruluşlara, sigorta primlerine ve maaşlara katkı olmak üzere 2003 yılı Mayıs ayından itibaren aylık lise mezunlarına 150.000.000 lira, üniversite mezunlarına 250.000.000 lira istihdam desteği verilmesine başlanmıştır. Bu çerçevede ek yapılan istihdamlar 150'ye yükselmiştir.
- ◆ Müteahhitlerin 2001 yılı Şubat krizinden itibaren eylemler yaparak talep ettikleri fiyat farkları gerekli ek kaynak temin edilerek karşılanmıştır.
- ◆ 2003 yılında faiz farkı fonu (8,5 Trilyon Lira) ve reel sektörün desteklenmesi projesinden sağlanan (3,5 Trilyon Lira) toplam 12 Trilyon Lira esnaf ve sanatkarlar ile yeni iş kuracak genç girişimcilere, yeni evlenenlere ve sosyal konut edinecekler (749 kişi'ye) kredi olarak verilmiştir. Kredinin faizi % 12-24 arasında değişmekte olup, türlerine göre 10 yıla kadar vade yapılmıştır.

Sanayi:

- ◆ Sanayicilere, standart belgeleri almaları, yurt dışında pazar araştırması yapmaları, yurt dışında fuarlara katılmaları, patent almaları, yurt dışında reklam giderleri yapmaları, yurtdışında ofis, depo ve mağaza açmaları halinde belirli miktarlarda hibe yardımıyla bulunulması yönünde Bakanlar Kurulu Kararı ihdas edilmiş ve finansman sağlanmıştır.
- ◆ 2003 yılında özel bankalara olan borçlan nedeniyle zor durumda bulunan sanayi tesislerinin borçlarının üstlenilmesi ile yarım kalmış sanayi tesislerinin tamamlanması amacıyla 500 Milyar Lira kaynak sağlanmış, ancak bu kaynak için 2004 yılı Ekim ayına kadar bir başvuru olmamıştır.
- ◆ 2003 yılında yapılan fon indirimleri nedeniyle zor durumda kalan sanayi kuruluşları için Temmuz-Aralık döneminde altı aylık süre için % 25 elektrik sübvansiyonu yapılması için kaynak sağlanmış olup, başvuru yapan sanayicilere ödemeler devam etmektedir.
- ◆ Kıbrıs Türk Sanayi Odası bina inşaatına 100 Milyar Lira katkıda bulunulmuştur.
- ◆ 2003 yılı Aralık ayından itibaren hava yolu dışında ihracat yapan sanayicilere navlun desteği verilmesi

Yönünde düzenleme yapılmış ve gerekli finansman sağlanmıştır. (Girne-Mersin arası gemi ücretinin karşılanması gibi)

- ◆ K.K.T.C. genel sanayi ve işyerleri sayımı, imalat sanayi envanteri hazırlanması, imalat sanayi alt sektörlerinin rekabet gücünün değerlendirilmesi amacıyla DAÜ ile işbirliği halinde bir araştırma yapılması için 252 Milyar Lira finansman sağlanmıştır.
- ◆ 2003 ve 2004 yerel ürünler fuarının düzenlenmesi, fuar süresince yapılacak reklam ve tanıtım harcamalarına katkı olmak her iki yıl 100'er Milyar Liralık finansman temin edilmiştir.
- ◆ Alayköy Organize Sanayi Bölgesinin su hariç tüm altyapısı tamamlanmıştır.
- ◆ İskele Küçük Sanayi Sitesinin yol, elektrik, telefon ve su altyapısı tamamlanmıştır.
- ◆ Mehmetçik Küçük Sanayi Sitesine elektrik götürülmüştür.
- ◆ Gemikonağı Küçük Esnaf Sitesi yollar asfaltlanmıştır.
- ◆ Gazimağusa OSB için elektrik ve trafo iyileştirmesi yapılmıştır.
- ◆ Lefkoşa OSB'nde genişletme amacıyla alt yapı desteği sağlanmıştır.

Yeni Teşvik Sistemi:

- ◆ 24 Eylül 2001 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü ile yeni teşvik sistemi (K.K.T.C. özel teşvik sistemi) uygulamaya konulmuştur. Bu çerçevede beş yıl içerisinde K.K.T.C. yapılacak yatırımlar için 140.000.000 ABD Doları Türkiye Kalkınma Bankası, 20.000.000 ABD Dolan K.K.T.C. Kalkınma Bankası aracılığı ile uygun koşullarda kredi verilmesi öngörülmüştür.

K.K.T.C. Kalkınma Bankası:

- ◆ K.K.T.C. Kalkınma Bankası aracılığı ile kullanılacak 20.000.000 ABD Dolarlık krediler için 2001 yılında 3.000.000 ABD Dolan, 2002 yılında 5.000.000 ABD Dolan, 2003 yılında 5.000.000 ABD Doları olmak üzere 13.000.000 ABD Dolan K.K.T.C.'ye transfer edilmiştir.
- ◆ 2004 yılında 5.000.000 ABD Dolan ve 2005 yılında 2.000.000 ABD Dolan olmak üzere 7.000.000 ABD Dolarının ise kaynağı tahsis edilmiştir.
- ◆ K.K.T.C.'ye transfer edilen MİKTAR 8.000.000 ABD Dolan "K.K.T.C. Teşvik Fonuna" aklanmış, 5.000.000 ABD Dolan ise K.K.T.C. Merkez Bankasında beklemektedir.
- ◆ K.K.T.C. DPÖ'nce teşvik belgesi verilen toplam yatırımları 35 Trilyon Liraya ulaşan 28 yatırımcıya K.K.T.C. Kalkınma Bankasınca bu kapsamda 19 Trilyon 248 Milyar Lira kredi tahsis edilmiştir.
- ◆ Kredi tahsis edilen yatırımcılardan 22 adedi yatırımlarına başlamış ve bunlara 8 Trilyon 418 Milyar Lira ödeme yapılmıştır. (Ek: 20)

Türkiye Kalkınma Bankası

- ◆ Yaklaşık yatırım tutan 1 Katrilyon Lira olan 48 projeye, K.K.T.C. Devlet Planlama Örgütüncü teşvik belgesi verilmiştir.
- ◆ Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü bu projelerden 44 adedini Türkiye Kalkınma Bankasına aktarmış, 4 proje ise uygun bulunmamıştır.

- ◆ Türkiye Kalkınma Bankasınca projeler ve bu projeleri gerçekleştirecek müteşebbisler teknik kriterler ile değerlendirilmiş ve ilk etapta toplam yatırım tutan yaklaşık 440 Trilyon Lira olan 17 projeye 251 Trilyon Lira kredi tahsis edilmiştir.
- ◆ Bu projelerden 5 adedi gerekli işlemleri yerine getirmediğinden kredileri iptal edilmiş, iki yedek proje bunların yerine onaylanmıştır.
- ◆ Son durumda 14 projeye 217 Trilyon Lira kredi tahsis edilmiştir.
- ◆ Bunlardan 11 adedi turizm, 1 adedi eğitim, 1 adedi tersane, 1 adedi yüksek teknoloji yatırımdır.
- ◆ Bu projelerden 8 adedinin inşaatlarına başlanmış olup, 2004 yılı Ekim ayı itibariyle 35,7 Trilyon Lira kredi kullandırılmıştır. İnşaatı devam eden 6 otelin toplam yatak kapasitesi 2.690'dır. İnşaatı başlamak üzere olan 5 otelle birlikte toplam yatak kapasitesi ise 4.230'dur.(Ek:21)

TÜRKİYE CUMHURİYETİNDEN KKTC'YE YAPILAN YARDIMLAR (1974-2004) (BİNTL)

YILLAR	SAVUNMA YARDIMLARI	PROJE YARDIMLARI	ELK. SANT.	SANT. KREDİSİ	ELK.SANT. FUEL-OİL ALIMI	T.C. KALKINBA B. TEŞVİK	KREDİ	BÜTÇE TOPLAMI	T.C. ZİRAAT BANKASI	GELİŞTİRME DEST. FONU	HAZİNE KREDİ	BÜTÇE DIŞI TOPLAM	GENEL TOPLAM
1974	174.139	308.029						482.168	25.000			25.000	507.168
1975	106.000	265.600						371.600	104.000			104.000	475.600
1976	187.918	270.493						458.411	123.900			123.900	582.311
1977	104.000	89.618						193.618	138.700			138.700	332.318
1978	164.625	154.075						318.700	238.731			238.731	557.431
1979	183.300	190.786						374.086	350.000			350.000	724.086
1980	317.300	269.948						587.248	1.482.092			1.482.092	2.069.340
1981	535.660	1.217.226						1.752.886	1.700.000			1.700.000	3.452.886
1982	758.000	1.859.220						2.617.220	3.364.000			3.364.000	5.981.220
1983	1.100.000	3.958.220						5.058.220	5.343.372			5.343.372	10.401.592
1984	2.514.886	9.835.900						12.350.786	7.070.789			7.070.789	19.421.575
1985	3.279.529	8.073.000						11.352.529	8.750.000			8.750.000	20.102.529
1986	4.137.250	17.181.000						21.318.250	11.678.267			11.678.267	32.996.517
1987	5.980.000	18.123.100						24.103.100	14.321.833			14.321.833	38.424.933
1988	7.820.000	38.884.670						46.704.670	4.000.000			4.000.000	50.704.670
1989	12.550.000	69.507.260						82.057.260				0	82.057.260
1990	25.540.000	89.860.000	13.200.000					128.600.000		25.000.000		25.000.000	153.600.000
1991	46.975.000	146.025.000	44.250.000					237.250.000		83.700.000		83.700.000	320.950.000
1992	84.150.000	222.750.000	188.100.000					495.000.000		150.000.000		150.000.000	645.000.000
1993	126.100.000	417.100.000	97.000.000	150.000.0	20.000.00			810.200.000		107.500.00		107.500.000	917.700.000
1994	303.000.000	504.000.000	57.600.000	600.000.0	50.000.000			1.514.600.000				0	1.514.600.000
	747.500.000	859.500.000	71.625.000	286.500.0	95.500.000			2.060.625.000				0	2.060.625.000
1996	4.267.500.000	2.232.500.000	38.200.000	475.000.0	38.200.000		500.000.000	7.551.400.000				0	7.551.400.000
1997	4.825.000.000	5.512.500.000		475.000.0			12.500.000.000	23.312.500.000			7.571.026.00	7.571.026.00	30.883.526.000
1998	11.000.000.000	8.000.000.000		300.000.0			29.000.000.000	48.300.000.000				0	48.300.000.000
	17.600.000.000	23.700.100.000		267.300.0			27.000.000.000	68.567.400.000				0	68.567.400.000
2000	24.275.000.000	33.000.000.000		6.075.000.0			78.750.000.000	142.100.000.000				0	142.100.000.000
2001	38.870.000.000	43.665.000.000		591.000.0			163.744.837.60	246.870.837.60					246.870.837.60
2002	51.418.000.000	99.000.000.000		5.000.000.0		26.000.000.00	243.581.933.00	424.999.933.00					424.999.933.00
2003	67.500.000.000	107.500.000.000		5.000.000.0		30.000.000.00	320.000.000.00	530.000.000.00					530.000.000.00
2004-T	78.000.000.000	140.000.000.000				30.450.000.00	301.890.000.00	550.340.000.00					550.340.000.00